

möterna i ett konsistorium, till öfverläggning och afgörande af under dess domsrätt hörande ämnen. *Hålla d. Det har varit d. i dag.*

DOMKRAFT, f. 5. Mekaniskt verktyg, som begagnas att lyfta svåra tyngder. Kallas äfven Häfskruf. (Fig.) *Med d.*, med all makt, med yttersta kraft.

DOMKRETS, m. 2. Rund stensättning af fem till tio alnars genomskärning, som förekommer på åtskilliga ställen i Skandinavien, bestående antingen af större runda stenar, åtskilda genom betydliga mellanrum, eller af smärre så kallade kullerstenar, lagda tätt intill hvarandra. Dessa stenkretsar, som af allmogen kallas *Domaresäten*, hafva af äldre fornsökare blifvit ansedda som tingsplatser, men betraktas numera i allmänhet såsom gamla begravningsplatser.

DOMKYRKA, f. 1. Benämning på hufvudkyrkan i städer, hvilka äro biskoppsäten. Namnet härleder sig deraf, att sådana kyrkor i äldre tider oftast byggdes med kupolförmigt tak eller så kallad *Dóm*, hvaraf sedan äfv. benämningen Domherre, m. fl. — *Syn.* Döm, Stiftskyrka. — *Ss.* *Domkyrkoförsamling.*

DOMKYRKOPREDIKANT, -----kännt, m. 3. Kapellan vid en domkyrka.

DOMKYRKOSYSSLOMNA, m. 5. pl. — *män.* Prestman, hvars hufvudsakliga befattning är värden om en domkyrkas egendom, om de så kallade domkyrkotunnorna, jemte tillsyn å kyrkans byggnader, m. m. d.

DOMKYRKOTUNNAN, f. 1. def. Afgift, som är anslagen åt domkyrkorna i riket och utgår med en till två tunnor spannmål ifrån hvarje kyrka i stiftet.

DOMLÖSEN, m. 2. sing. 1) Säges, då någon begär och emot erläggande af i lag föreskrifven afgift utbekommer afskrift af dom, som blifvit fälld i någon rättegångssak. — 2) Den afgift, som dervid erlägges.

DOMNÄ, dåmmna, v. n. 1. (ursprungligen *Dofna*, d. v. s. *dufna*) 1) Förlora känslan. *Foten, handen har d-t.* — *Syn.* Bedöfvas. — 2) (fig.) a) Sakta sig, stillas. *Värken d-de efter en stund.* — *Syn.* Döfvas. — b) (i andlig mening) Förlora kraft, lif, verksamhet. *Hans själskraft, hans förmågenheter äro d-de efter detta hårda slag, men skola snart åter vakna till lif.* — *Syn.* Förfalla ell. sjunka i dvala, Söfvas, Bedöfvas, Döfvas. — *D. af, bört, se Afdomna, Bortdomna.* — *Domnande*, n. 4.

DOMNING, f. 2. 1) Verkningen, då någon kroppsdel domnar. Kan äfv. brukas i fig. mening. *Jfr. Domna.* — 2) Tillstånd, då en kroppsdel o. s. v. är domnad. — *Syn.* Bedöfning, Dvala. — *Ss.* *D-stillstånd.*

DOMPROST, m. 2. Kyrkoherde i en domkyrkoförsamling. — *Ss.* *D-syssla.*

DOMPROSTERI, n. 3. En domprosts embe- te, värdighet.

DOMQVAL, n. 3. *Se Dombrott.*

DOMSAGA, f. 1. Distrikt, som hör under en domstol, hvilken äger att afdöma derinom förekommande rättegångsmål.

DOMSAL, m. 2. Sal, stort rum, hvari en domstol har sina sessioner.

DOMSKÄL, n. 3. Skäl, grund, hvarpå en dom stöder sig.

DOMSLUT, n. 3. 1) Slutet af en dom, hvari, efter förut gjord framställning af målet och anförande af domskälen, rättens beslut och afgörande meddelas. — 2) *Se Dom*, 1.

DOMSRÄTT, m. 3. sing. Rättighet att skilja lag.

DOMSTOL, m. 2. 1) (egentl.) Stol, hvarpå en domare sitter, när han afdömer rättegångsmål. — 2) Hvarje af staten för lagskipningens utöfning bestämd myndighet; hvarje laga myndighet, som domsrätt tillkommer. *Draga en sak inför d. D-arne i riket. Högre och lägre d-ar. Andlig, verldslig d. Konungens högsta d. ell. blott Högsta d-en*, den, som öfvar konungens domsrätt, och hvilken utgöres af 12 ledamöter, 6 frälse och 6 ofrälse, kallade justitieråder, hvarjemte konungen der äger tvenne röster i de mål, hvilkas föredragning och afgörande han för godt finner att öfvervara. — *Syn.* Tribunal, Rätt. — 2) Samteliga de personer, af hvilka en domstol består. — 3) (fig.) *Samvetets d.*, sjelfva samvetet, t. ex.: *det gifves ingen fruktansvärdare d. än samvetets. Guds d.*, Guds rättvisa. *Stämna någon inför Guds d.*, hänskjuta någons handlingsätt under Guds rättvisa dom. I samma mening säges äfv.: *Allmänna tänkesättets d.*, o. s. v.

DOMSÄTE, n. 4. (föga brukl.) *Se Domstol.*

DOMVILLA, f. 1. Orätt dom, hvaröfver besvär kan anföras vid högre domstol.

DOMÄN, -än, m. 3. (fr. *Domaine*) Benämning på sådana delar af en stats grundförmögenhet, som antingen äro bestämda för regentens hofhållning, eller af hvars inkomster statens utgifter till en del bestridas. — *Ss.* *D-förvaltning.*

DON, dån, m. sing. (spanskt ord) Hedersbenämning, som tillägges män af stånd i Spanien och Portugal.

DON, don, n. 5. (helst i plur.) Redskap, verktyg. Tillhör det lägre språket. *Har skomakaren alla sina d. med sig?* — Ingår i åtskilliga sammansättningar, såsom: Åkdon, Hjuldon, Elddon, m. fl.

DONÄ, f. 1. (jäg.) Snara för kramsfågel m. fl., som tillika med bete uppsättes i träd. *Fånga fåglar med d-or. Sätta ut d-or.* — *Syn.* Fågelsnara.

DONATION, -- tschón, f. 3. (jur.) 1) Begåfning, hvaråt man ger laga stadfästelse. — 2) Sålunda erhållen gåfva. — *Syn.* *Se Gåfva.*

DONATIONSHEMMAN, n. 5. Hemman, erhållet genom donation (bem. 1).

DONERA, v. a. 1. (jur.) Bortgifva något, med laga stadfästelse deraf. — *Syn.* *Se Gifva.* — *Donerande*, n. 4. o. *Donering*, f. 2.

DONLÄGIG, a. 2. (bergsbr.; det tyska *donle-gig*) Som är hvarken lodrät eller vågrät; lutande, sluttande. *D. linie, yta, gång.* — *Donlägigt*, adv. [-lägrig.]

DONLÄGIGHET, f. 3. sing. (bergsbr.) Egen- skapen att vara donlägig. [-lägrighet.]

DONLÄKT, donlä'ckt, m. 3. (bergsbr.) Benämning på läkter, som fastspikas öfver tvärbjälkar, hvilka läggas på bottnen af donlägiga gångar i grufvor.

DONNA, f. 1. (spanskt ord) 1) Fru. — 2) (fam.) Mätress; glädjenymf.

DON QUIXOTE, dån'kischå'tt, nom. propr. m.

1) Hjelten i Cervantes' bekanta roman af samma namn, en äfventyrsälskande riddare, äfven kallad Riddaren af den Sorgliga skepnaden. — 2) (fig.) Person, som inlåter sig i dåraktiga företag, vurmår på äfventyr.

DONQUIXOTISK, dånkischå'ttisk, a. 2. Som liknar Don Quixote, hans karakter eller äfventyr.

DONQUIXOTTIAD, dånkischå'ttiad, m. 3. Donquixottiskt äfventyr.